

ESGUARD

Júlia

Isabel-Clara Simó

PROPOSTES DIDÀCTIQUES

SOCIOHISTÒRIQUES I LINGÜÍSTICOLITERÀRIES

Elaborades per:

- Àngel Beneito Lloris
(Projecte GEA-CLIO)
- Francesc-X. Blay Meseguer
(Projecte GEA-CLIO)
- Enric Ramiro
- Alfred Morell Martínez

ESGUARD

brom ra

L'ambició d'una obrera
en temps de revoltes

PROPOSTES DIDACTIQUES
SOCIOHISTORIQUES

A. LA CIUTAT AL PRINCIPI DEL SEGLE XIX

ACTIVITAT 1

Consulta un mapa físic de la zona on se situa Alcoi i, després d'escriure els accidents físics més destacats, fes-ne una descripció breu. T'ajudarà traçar un perfil que travesse la ciutat.

ACTIVITAT 2

Llig els dos textos que et proposem i fes les activitats següents:

- a) Resumeix les idees més importants.
- b) Comenta i valora el que et suggereixen aquestes informacions (fixa't en les dates):

Document 1

Tots [a Alcoi] sense distinció d'edat ni sexe treballen i es guanyen el menjar. Es veu a les portes i a l'interior de les cases gran multitud de torns en moviment per a filar les llanes preparades per endavant pels cardadors; se senten per totes parts repetits cops de telers; els carrers i places estan mig coberts de llanes ja tenyides; s'encreuen les cavalleries carregades de draps que van o vénen dels batans; tots estan en continu moviment, i ho comuniquen als pobles de la comarca, perquè ben recompensats els ajuden. Tres mil veïns hi ha a Alcoi amb més de 14.600 ànimes; i encara que anualment s'augmenten amb 400 o més individus, així i tot basten per a acudir a les fàbriques i l'agricultura. Es teixeixen a l'any 12.000 peces de draps o baïetons, 1.100 peces de mantes o cobrellits de deixalles de seda, 1.800 vares de llenços ordinaris, 4.000 de baietes i 1.300 de manteleries i cotonies; tot açò rendeix sumes tan considerables

que, en la filada repartida als pobles veïns, gasten els d'Alcoi més de 100.000 pesos a l'any. A més dels braços ocupats a cardar, filar i teixir les llanes, hi ha molts en 14 batans, en altres tants tints de llana, 18 premses i 33 molins de paper, que produeixen a l'any 100.000 raimes.

CAVANILLES, A. J.
*Observaciones sobre la Historia Natural,
Geografía, Agricultura, Población
y Frutos del Reyno de Valencia*
vol. II Madrid, 1797
pàgs. 192-193, núm. 92-93
(traducció)

Document 2

Hi ha en aquesta vil·la establida una Reial Fàbrica de Draps amb 370 telers, 1.200 mestres fabricants, 3.018 operaris, 2.482 dones, començant, així en l'un, com en l'altre sexe, des de la tendra edat de 6 o 7 anys. A més a més té altres 5.500 persones empleades en la mateixa indústria domiciliades en 42 pobles de la comarca fins a la distància de sis o vuit llegües, per a les quals, no hi ha habitacions en aquesta vil·la, ni terreny per a edificar-les per les causes que s'han indicat... dels draps es consumeixen fins a 36.000 vares a la Península i 18.000 a les Amèriques. Dels ordinaris es consumeixen a la Península 178.000 vares, i 38.000 a les Amèriques.

PÉREZ PLANELLES, F.
«Plan Estadístico de la Villa de Alcoy»
en *Junta Pública de la Real Sociedad Económica
de Amigos del País...*, València, 1808, pàgs. 113-114.
Edició facsímil, València, 1983
(traducció)

ACTIVITAT 3

Llig el Document 3 i explica:

- a) Per què necessitaven els camperols treballar cardant i filant la llana?
- b) El text fa referència a un sistema de treball conegut amb el nom d'«economia submergida». Assenyala el fragment en què se'n parla. En acabant, informa't i explica en què consisteix aquest sistema de treball.

Document 3

En línies generals, la producció tèxtil de la llana requeria un seguit de processos més o menys complexos. Primer calia llavar la matèria primera per a llevar-li la brutícia i el greix; fet açò, es cardava perquè seguidament poguera filar-se. El fil obtingut es deixava cru, del seu color natural, o es tenyia generalment d'ocre o de blau. Finalment, teixidors especialitzats procedien a efectuar l'operació més complexa, teixir el fil en peces de tela.

Les parts més senzilles de tot aquest procés tèxtil eren el cardatge i la filada de la llana mitjançant raspalls amb pues de carda o de metall i per mitjà de filoses. Aquestes dues operacions les solien realitzar manualment famílies alcoianes i moltes dones i xiquets dels pobles pròxims com Ibi, Penàguila, Benifallim, Benilloba, Cocentaina, etc.

Així, els habitants d'aquests pobles obtenien uns ingressos que es complementaven amb els escassos que obtenien de treballar una agricultura majoritàriament de secà. Finalment, un bon nombre d'arriars s'encarregava de repartir pels municipis de la comarca la llana en branca, tornant a Alcoi carregats del fil necessari per a abastar els telers de les seues fàbriques.

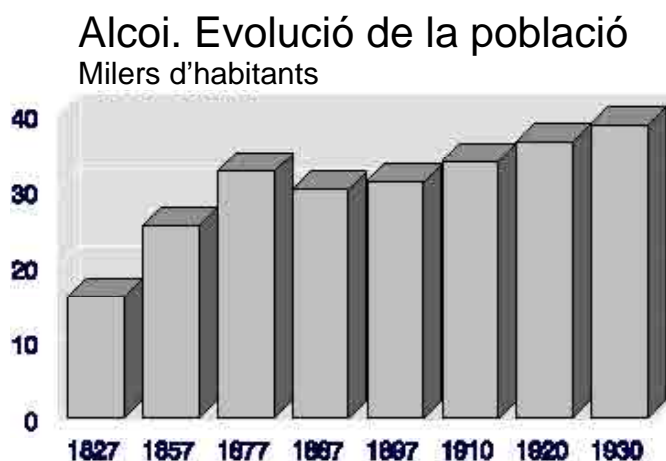
(Elaboració dels autors de les propostes.)

ACTIVITAT 4

Durant els anys 70 del segle XIX, Alcoi tenia uns sis mil habitants procedents de fora del municipi, dada que reflecteix la novel·la al final del Capítol VI.

- Observa el quadre de l'evolució demogràfica d'Alcoi que mostra el Document 4 i determina els motius d'aquest fenomen.
- Explica i valora les conseqüències urbanístiques i socials que comportaria una vinguda de persones tan important.

Document 4

ACTIVITAT 5

En la novel·la es fa la següent descripció de la casa on vivia Júlia: «A la casa de tres pisos, no hi vivien més que dones, coses de la vida. [...] al segon hi havia l'Encarnación, que treballava al paper i tenia tres filles, totes fadrines. El pis que no era ni la meitat del primer, havia d'encabir quatre dones. Quatre parelles d'espardenyes suades en una sola cambra i en un sol llit, quatre dones, amb el cos fet d'olors de pasta de paper». Basant-vos en els textos i els plànols que s'adjunten (Document 7), feu un debat breu sobre com serien les condicions dels habitatges en l'Alcoi del segle XIX, tot anotant les conclusions. Recordeu

que moltes cases no tenien aigua corrent ni vàter, sinó un excusat comú per a tots els veïns de l'edifici.

Document 5

[...] per les circumstàncies que han concorregut en la fundació d'aquesta ciutat [Alcoi] la qual està situada en la confluència de dos rius [...] ha sigut causa que no podent estendre's en sentit horitzontal ho haja fet en el vertical, construint-se les cases molt elevades en carrers rectes, sí, però molt estretes, sense escales còmodes ni patis de ventilació [...]. Els que com nosaltres, atesa la nostra professió, ens veiem obligats a visitar amb freqüència les cases que tractem, no podem menys que eixir amb l'ànim trist, impressionat, en veure amuntegades moltes famílies en cases en què ni hi ha llum ni aire suficient per a la respiració. Algunes d'aquestes podem citar en què habiten més de vint famílies més o menys nombroses.

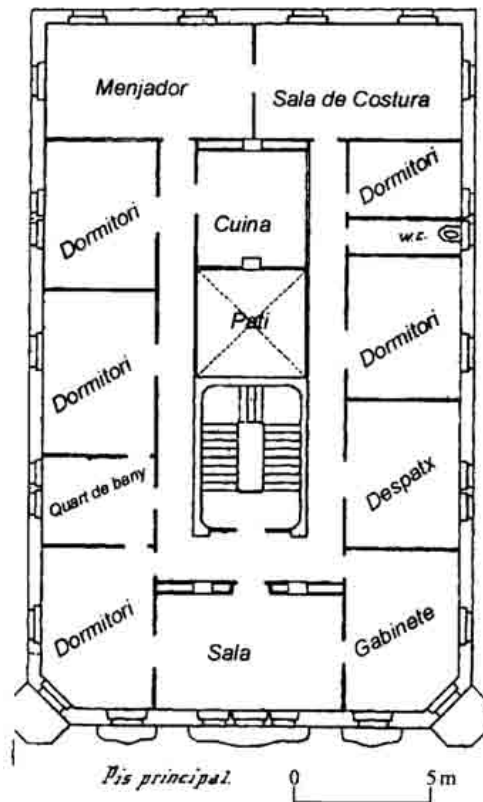
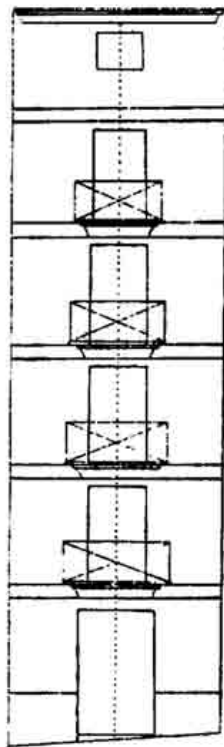
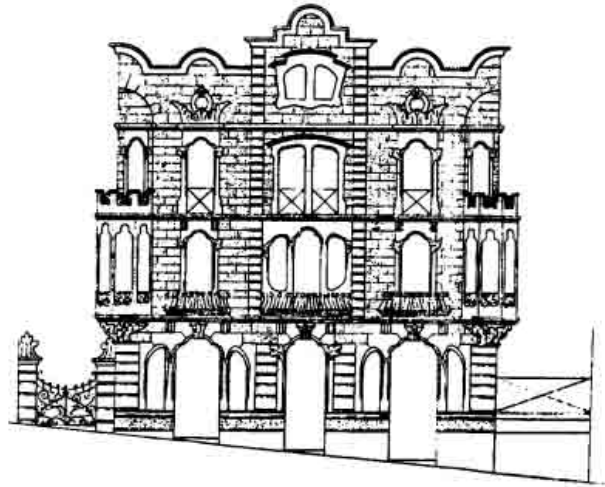
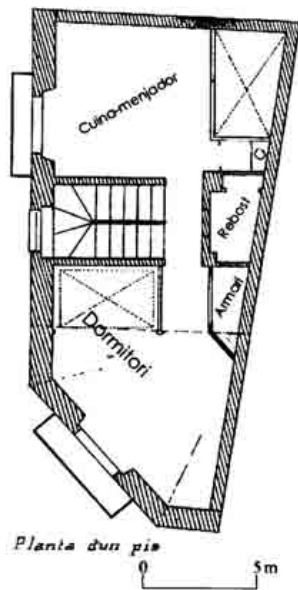
A.M.A.* *Memoria de las condiciones higiénicas de Alcoy*, 1894 (traducció)

Document 6

La configuració arquitectònica dels habitatges contribuïa a agreujar les condicions higièniques dels llogaters: algunes façanes ocupaven només dos metres d'ample, ja que s'edificava en profunditat, sense possibilitats d'il·luminació ni ventilació, i per tal de col·locar la major quantitat de famílies, l'arrendatari compartimentava l'immoble, i s'amuntonaven quinze o vint d'elles amb un sol pou cec que havia de buidar-se contínuament.

BENEITO, À., «Alcoi 1813-1936: evolució de les infraestructures higienicosanitàries i pressió mediambiental d'un nucli fabril», dins *d'Actes de les II Jornades sobre salut i malaltia als municipis valencians*, Benissa, 1997

Document 7

ACTIVITAT 6

Llig aquest fragment de la novel·la i el Document 8, i fes les activitats següents, relacionades amb l'alimentació i les condicions de vida: «A la taula, que ja no tenia potes, primes com

fls de tant refregades, l'esmorzar de la mare. El va mirar amb fàstic: una ceba, partida, amb quatre grans de sal i un ragim de vinagre, i una arengada que empudeïa la cuina. Un rosegó de pa. I mig got de vi, d'aquell aspre.» (Cap. I).

- a) Anota els menjars citats en la novel·la i descriu-los (components, elaboració, valor nutritiu, consideració social...).
- b) Informa't de quins es mengen també (o es menjaven) al teu poble i digues les diferències que hi trobes.
- c) Analitza la situació social de la classe treballadora, inclosa la dieta alimentària.

Document 8

Si deduïm els diumenges, festes de precepte, malalties ordinàries i altres causes normals de paralització, [...] queda, per tant, un jornal o salari líquid de nou reals al dia.

Passem ara al pressupost de despeses, i, perquè el quadre no siga tan negre, suposem un matrimoni sense família, marit i dona sols, o siga dues persones. Per a menjar necessitarien dos reals de carn, un de pa, mig de vi, mig de verdura i llegums, per a sopa i olla, dos reals per al dinar i tres per al sopar. Ja tenim emprats els nou reals d'ingressos. Proseguim amb les despeses: 45 reals al mes, o siga, un i mig diaris per lloguer de l'habitació, que per aqueix preu suposa no ser molt bona ni reunir les condicions higièniques que són de desitjar; afegim un real per a vestir, mig per a carbó i llenya, un per a petroli i oli, i no comptant el tabac, que per a molts obrers és article necessari, tenim un total de 13 reals, a què cal afegir la llavada de la roba, el barber, l'assistència del metge i altres menudeses, per a les quals es pot posar un altre real. Total de despeses a la casa de l'obrer, 14 reals. Queda, per tant, un dèficit de cinc que cal eixugar.

Suprimim el vi i la carn; substituïm el pa de blat pel pa de

dacsa. Encara quedarà dèficit i resultarà que, per a l'alimentació de l'obrer, només queden substàncies insuficients, i li importa molt poc que hi haja trixina i fil·loxera. I no cal dir que per a ell no hi ha café, ni teatre, ni tabac, ni res. La seua vida és un conjunt de privacions i tristesa; les forces que perd en el treball no poden ser restablides; la seua sang s'empobreix; en una paraula, l'obrer viu morint, vesteix malament, i encara que se'l veja generalment decent, és en aparença, perquè les robes que usa són de poc de preu i només se sostenen a força de cuidats i pedaços.

L'alimentació dels nostres obrers és vegetal. Quan més, va unida a curtes quantitats de saladura com a aperitiu. Naturalment resulta insuficient però no pot permetre's el luxe de les substàncies animals, perquè el nostre mercat, per efecte dels impostos i falta de comunicacions, és tan car o més que el de la Cort i els salaris relativament reduïts [...].

Informe oral del 9 de novembre de 1884 (adaptació)

ACTIVITAT 7

Observa el Document 9 i fes les activitats següents:

- a) Consulta una enciclopèdia o un diccionari i resumeix els trets de les malalties del quadre adjunt: símptomes, maneres de contagi, remeis, prevenció, gravetat i incidència –al segle XIX i actualment–, si perduren o si s'han eradicat, etc.
- b) Classifica les malalties mortals dels habitants d'Alcoi segons les causes (relacionades amb la mala alimentació, falta de salubritat i higiene dels habitatges; malalties professionals a causa del procés d'industrialització; etc.).
- c) A partir del quadre i d'altres informacions, fes un escrit argumentatiu en què valores la situació sanitària dels

habitants d'Alcoi de l'època de *Júlia* –pel que fa al moment i/o en relació amb el present–, tot indicant-ne les causes i proposant millores i solucions.

- d) El còlera era una de les malalties infectocontagioses més freqüents en l'Espanya del segle XIX i les seues temudes epidèmies delmaven la població. Debateu sobre les epidèmies antigues i les actuals: pros i contres, semblances i diferències...

Document 9

PRINCIPALS CAUSES DE DEFUNCIÓ A ALCOI	
Nombre de casos anys 1871-1900	
Còlera	655
Tos ferina	454
Diftèria	969
Manca de desenvolupament	162
Grip	187
Raquitisme	138
Pallola	1.237
Tifus	436
Tisi	1.226
Pigota	618

MASCARELL LLÁCER, F.

Movimiento demográfico de la población de Alcoy, Alcoi,
Impremta El Serpis, 1907 (traducció)

B. OBRERS, FABRICANTS, MAQUINÀRIA...

ACTIVITAT 8

En el Capítol VI de la novel·la es diu que «els obrers cremaven o trencaven totes les màquines noves que els arrabassaven els llocs de treball». A partir d'aquesta idea general, els dos textos següents i altres informacions que pots buscar sobre aquest fenomen anomenat pels experts *ludisme*, escriu un text expositiu que tracte aquests punts:

- a) En què consisteix el *ludisme*? D'on ve aquest nom?
- b) On es va iniciar i per quins motius es va produir?
- c) Quines conseqüències va tenir?

Document 10

Ja el 1806, es va comissionar José Antonio Torregrossa perquè visitara les fàbriques tèxtils catalanes i observara les màquines que utilitzaven per a cardar, filar i tòrcer la llana [...].

L'adquisició de noves màquines tèxtils per part de la majoria dels fabricants alcoians es va realitzar entre 1818 i 1823 principalment [...].

La centralització de la producció tèxtil va expulsar part de la mà d'obra llauradora que s'utilitzava i que, generalment, depenia econòmicament de la indústria tèxtil. A la burgesia local, aquest fet li va permetre incrementar els seus beneficis en prescindir en gran mesura de les despeses salarials i, a més a més, reduir les despeses del transport [...].

ARACIL, R. i GARCÍA, M.

Industrialització al País Valencià: Alcoi
València, 1974, pàgs. 129-130 i 137

Document 11

Per la present declarem a tots els fabricants de punt i propietaris de telers que trencarem i destruïrem qualssevol telers que no paguen els preus normals que d'ara endavant acorden els Mestres i Oficials: tots els telers de tul estampats que no treballen per la tarifa i que no paguen el preu regulat en 1810, telers d'ordit que treballen amb fil senzill o forat de doble gruixut –que no treballen per la tarifa, o no paguen els preus regulats en 1809–, qualssevol telers de seda llisa que no facen el seu treball d'acord amb l'ample de tela establert, telers que no marquen el treball segons la seua qualitat, qualssevol telers de tota classe els treballadors del qual no siguin pagats en moneda corrent del regne, seran invariablement destruïts...

Atorgada per la meua mà aquest primer dia de gener de 1812.

Déu protegisca la indústria.

Oficina de Ned Lud. Bosc de Sherwood.

Declaració dels teixidors anglesos. 1812

Citat per ARJONA i altres, *Historia COU*, Barcelona
Ed. Teide, 1991 (traducció i adaptació)

ACTIVITAT 9

En la novel·la es parla d'energia hidràulica i de vapor, però també de màquines estameres, debanadores, jacquards, selfactines, telers, llançadores...; i de cotó, de lli, de cretona... Fins i tot en el Capítol IV es diu que Miquel Romeu «havia transformat un molí paperer [...] en fàbrica de teixits».

- a) Confeccioneu en equip un vocabulari que reculli i explique aquests i altres termes sobre productes i processos tècnics propis de la indústria tèxtil.
- b) A continuació, després d'informar-vos sobre com i on es va iniciar aquest procés d'industrialització a Espanya

durant el segle XIX, redacteu un informe que explique els passos d'aquesta transformació tecnològica.

ACTIVITAT 10

Pel que fa a les relacions entre patrons i treballadors, organitzeu un debat sobre la manera de comportar-se dels uns i dels altres. Assoliu cada grup els diferents papers, i anoteu les conclusions. Quin plantejament fa cadascú? Tenien els mateixos interessos?

En el Capítol VI, pàg. 172, la novel·la explica el criteri –heretat de son pare, Miquel Romeu– que seguia Josep Romeu, el marit de Júlia. Feu una valoració del fragment (Document 12).

Document 12

[...] un amo ha de ser com un pare per als obrers. I ser pare no vol dir només pegar colpets a l'esquena, sinó pagar salaris bons, ajudar els bons obrers quan queien malalts, fer un regalet en els parts i les bodes. Anar als enterraments. Posar medicaments a l'abast de la mà. Perquè això no s'havia de fer per guanyar el cel, cosa que òbviament li la portava fluixa al senyor Miquel, sinó perquè així hom s'evita conflictes i els obrers rendeixen més. Ser un negrer només porta beneficis immediats. Els millors beneficis són a llarg termini, quan hi ha conflictes i hom sap que els obrers d'hom estan agraïts i més pagats que la resta.

Júlia, Capítol VI, pàg. 172

C. EL CONTEXT HISTÒRIC: EL PETROLI

ACTIVITAT 11

Per defensar els seus interessos, els treballadors van seguir dos corrents d'opinió: el socialisme i l'anarquisme. Per grups, busqueu informació i redacteu un text expositiu sobre:

- a) La I Associació Internacional de Treballadors i la seua implantació a Espanya.
- b) Les idees fonamentals que defensaven el socialisme i l'anarquisme, així com els trets bàsics de la seua evolució històrica a Espanya.

ACTIVITAT 12

En la novel·la es parla de carlins, moderats, progressistes, republicans, federals i maçons. També apareixen noms propis com Espartero, la Vicalvarada, la Gloriosa, etc.

- a) Escriu aquests termes i noms i, per ajudar-te a consultar-los en una enciclopèdia, col·loca'ls per ordre alfabètic.
- b) Fes un diccionari històric amb el significat de tots aquests noms, ordenant-los cronològicament.

ACTIVITAT 13

Amb la implantació de la I República Espanyola (1873) va haver-hi insurreccions a diversos llocs. Informa't sobre aquest moment històric i escriu un text expositiu sobre tots aquests aspectes: la implantació de la I República Espanyola (1873), el cantonalisme, les diferències entre els republicans unitaris i els federals...

ACTIVITAT 14

A partir de la informació que dóna el Capítol II de la novel·la, redacta una crònica dels fets del Petroli, narrant-los en l'ordre en què sembla que van ocórrer.

ACTIVITAT 15

Per què l'encarregat diu a Júlia que son pare era un criminal? Què havia fet per a dir això?

ACTIVITAT 16

Explica quines eren les idees polítiques de Júlia i de son pare. Eren les mateixes que tenia el seu marit? Contrasta-les.

ACTIVITAT 17

Fes una relació dels personatges principals de la novel·la i descriu les seues peculiaritats ideològiques.

ACTIVITAT 18

Fes un balanç dels morts i encausats pels fets del Petroli.

ACTIVITAT 19

La novel·la descriu, d'una manera un tant «cinematogràfica», com es van conèixer moltes de les acusacions sobre les persones que van participar en els fets. Indica quines són.

PROPOSTES DIDÀCTIQUES
LINGÜISTICOLITERÀRIES

A. L'ÈPOCA I L'AUTORA

Ací t'oferim fonts d'informació que et poden ajudar i que pots consultar abans d'iniciar les activitats o quan cregues convenient.

Alguns materials sobre Isabel-Clara Simó:

- <<http://www.escriptors.com/autors/simoic/>> Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. Foto, biografia, llibres.
- <<http://www.xtec.es/~jducros/Isabel%20Clara%20Simo.html>> Biografia, obra, documentació, articles apareguts en l'*Avui*.
- <<http://www.epdlp.com/simo.html>> (castellà) El Poder de la Palabra. Barcelona-Nova York.
- <<http://www.avui.com/avui/diari/02/abr/23/pdf/02a23s15.pdf>> Entrevista en el diari *Avui*.
- <<http://www.ua.es/dossierprensa/1998/01/16/8.html>> Article sobre l'autora en el diari *La Verdad* –en castellà.
- <<http://www.bcn.es/bibliotecageneral/WPAC/ENG/r000015/r014747.htm>> Biografia i entrevistes.
- <www.bromera.com> Llibres de l'autora i introduccions i propostes didàctiques, sobretot les de la novel·la *La innocent* i l'obra teatral *Còmplices*, ambdues editades per Edicions Bromera.
- Revista *L'Illa* núm. 34 (monogràfic sobre l'autora). Edicions Bromera.
- *Diccionari de la literatura valenciana (1968-2000)*. Institut Alacantí de Cultura Juan Gil Albert (2001), pàgs. 254-256.

Per a fer l'Activitat 3, et podrà ajudar molt la consulta del llibre CRESPO, I., *De Fuster a Pla amb camí de tornada*, Ajuntament de Bellreguard (la Safor)-CEIC Alfons el Vell, 2002.

ACTIVITAT 1

L'obra que tens a les mans és una reedició d'una novel·la editada fa vint anys.

- a) Informa't i escriu els esdeveniments d'aquell moment que més destaquen o més hagen influït en l'actualitat.
- b) A partir d'aquesta informació, redacta un informe sobre què passava durant aquells anys al nostre país i al món.

ACTIVITAT 2

En el pròleg de *Júlia*, Isabel-Clara Simó fa esment de tres autors.

- a) Escriu-ne els noms i investiga sobre la seua vida en enciclopèdies o en Internet.
- b) Amb tot el material, confecciona una breu biografia de cadascun d'ells.
- c) Josep Pla i Joan Fuster tenien molt bona relació, encara que eren molt diferents. Sintetitza algunes d'aquestes diferències.

ACTIVITAT 3

Júlia és, al mateix temps, el nom d'un llibre i el nom d'una persona. Escriu títols de llibres que tinguen aquesta característica.

ACTIVITAT 4

La novel·la és un gènere narratiu que, des de la seua aparició, ha tingut una relació intensa amb la història.

- a) Defineix el concepte de *novel·la històrica*.

- b) Demuestra de quina manera escau o no a *Júlia* aquesta qualificació.
- c) Enumera algunes de les novel·les de tots els temps i de qualsevol país, en què la història tinga una presència important.

ACTIVITAT 5

La majoria de diaris publiquen, un dels dies de la setmana, un especial sobre literatura i cultura. Escribeu el nom del diari i de la secció, i confecciona un dossier amb algunes exemplificacions.

ACTIVITAT 6

Investiga si a la teua localitat o prop hi ha algun escriptor i informa't sobre la seua vida i obra, fent-li una entrevista i alguna fotografia.

ACTIVITAT 7

Isabel-Clara Simó és una de les nostres autores més importants de la narrativa contemporània. La seua vida ha estat sempre lligada a la literatura i, en ocasions, al periodisme. Ha guanyat premis importants. Recolliu, en equip, informació i documentació sobre la seua vida i obra i feu aquestes activitats:

- a) Confeccioneu la seua biografia amb il·lustracions.
- b) Proposeu al vostre centre l'organització d'una exposició cronològica sobre la vida i l'obra de l'autora i/o organitzeu-ne un fòrum a classe.

ACTIVITAT 8

L'autora va estar vivint en la València dels anys seixanta. Describeu breument l'ambient literari i sociopolític de la ciutat i com va influir sobre Isabel-Clara Simó.

ACTIVITAT 9

La novel·la negra és un dels gèneres treballats per l'autora. Explica les seues característiques i els principals escriptors i les obres més assenyalades.

ACTIVITAT 10

L'autora de *Júlia* és una de les millors escriptores contemporànies en llengua catalana. Prepareu un debat al voltant de les dificultats de les dones per a dedicar-se a la literatura i si cal afavorir-les perquè desenvolupen el seu treball.

B. ASPECTES ARGUMENTALS

ACTIVITAT 11

Redacta en quinze línies el resum de la novel·la.

ACTIVITAT 12

Fes una llista dels fets principals de la novel·la segons la teua opinió, tot ordenant-los seguint un eix cronològic, de més antics a més actuals.

ACTIVITAT 13

Fes una relació dels principals personatges que apareixen en la novel·la. A continuació, descriu breument cadascun d'ells des dels punts de vista físic i psicològic.

ACTIVITAT 14

Construeix un esquema de relacions (familiars, de treball, d'interessos, de sentiments...) entre els personatges principals i explica'l.

ACTIVITAT 15

Exposa quin és el somni de Júlia i què fa per a assolir-lo.

ACTIVITAT 16

Compara els preparatius de boda de la novel·la amb els actuals. Assenyala les diferències i els aspectes comuns.

ACTIVITAT 17

El gran problema de Júlia és passar de treballadora a senyora.

- a) Copia els exemples que narra el llibre sobre aquests dos rols i les diferències que impliquen.

- b) Comenteu i valoreu en grup aquestes situacions i diferències.

ACTIVITAT 18

Júlia és un elogi a la dona forta, autònoma, amb personalitat.

- a) Demostrea amb exemples el teu acord o desacord amb aquesta afirmació.
- b) Valora el comportament de la protagonista d'aquesta novel·la.
- c) Demostrea amb exemples del text i raonaments teus si és encertada o desencertada la qualificació de *novel·la feminista* que, des de la publicació, va rebre *Júlia*.
- d) Observa l'actitud de la dona en els anuncis de televisió d'anuncis que es basen en una dona forta, autònoma, amb personalitat... i d'altres que mostren el comportament contrari: feble, dependent, sense personalitat... Quin d'aquests dos tipus d'anuncis sol predominar. Per què deu ser? Quin t'agrada més? Per què?

ACTIVITAT 19

En un dels episodis del llibre, tallen el membre viril a l'alcalde i el passen pel poble.

- a) Creus que aquesta situació és podria repetir fàcilment? Per què?
- b) On creus que podria passar? Per què?

C. ASPECTES FORMALS

ACTIVITAT 20

En el Capítol II, el vell Aracil diu: «D'això ve el malnom. Això dels malnoms va així, comencen a un a dir-li una cosa i esguita fins als néts». També en el Capítol VIII, Josep Espinós afirma: «A Alcoi és difícil no tindre un malnom». Aquest tipus d'antropònims acompanyen, se sobreposen o substitueixen sovint, especialment en la varietat col·loquial de la llengua, els noms propis oficials, que solen ser bastant repetitius en cada població.

- a) Ompli la graella següent amb tants malnoms com pugues extraure del relat:

MALNOM	ESTRUCTURA	PERSO-NATGE	MOTIVACIÓ DEL MALNOM
<i>Pelletes</i>	Sintagma nominal	Albors, l'alcalde	Anècdota relacionada amb la roba que duia quan va prendre la comunió.
<i>De l'Olla</i>			

- b) Elabora una graella semblant amb malnoms localitzats en el teu entorn, poble o ciutat.

ACTIVITAT 21

Un dels camps semàntics predominants en la novel·la és el relacionat amb la indústria tèxtil.

- a) Classifica tots els mots que pugues extraure'n en columnes, segons l'hiperònim:

INDÚSTRIA TÈXTIL			
Mecanismes	Primeres matèries	Teixits	Roba
<i>debanadora</i>	<i>llana</i>	<i>vellut</i>	<i>brial</i>

- b) Busca en el diccionari els mots extrets en l'activitat anterior el significat dels quals no conegues.
- c) Després de consultar botiguers de confecció o de teixits del teu barri o població, o persones majors de la teua família, redacta les conclusions que n'extragues sobre la vigència del lèxic recollit.

ACTIVITAT 22

Elabora una graella semblant a l'anterior amb el lèxic relacionat amb la religió que apareix en la novel·la i una altra amb allò relacionat amb la política.

ACTIVITAT 23

Consulta les notícies polítiques que apareixen en el periòdic durant una setmana. Comprova quins mots d'aquest camp semàntic, recollits en l'activitat anterior, són encara vigents hui en dia. Escribeu les teues conclusions.

ACTIVITAT 24

La frescor del text de *Júlia* es basa, entre altres motius, en la gran presència de diàlegs, els quals s'integren en la narració, majoritàriament, en estil directe:

- a) Reescriu en estil indirecte la conversa que, en el Capítol II, manté la protagonista amb Conillet.
- b) Fes un esquema de les característiques dels tres estils –directe, indirecte i indirecte lliure– tot buscant informació en el teu llibre de text, a la biblioteca...
- c) Analitza aquest fragment del Capítol II i demostra quines característiques de cada estil segueix o transgredeix Isabel-Clara Simó: «Rafelet també va estar content. I fins i tot, Glòria va esbandir el cansament per a dir-li que “si totes esperàvem que la despatxava”, i que “quina sort”, i que “ara sí que podreu estalviar”».

ACTIVITAT 25

En el registre col·loquial sovintegen les frases fetes o locucions verbals. Extrau de la narració tantes com hi trobes per a omplir una graella com la següent:

FRASE FETA	CAPÍTOL	SIGNIFICAT
<i>...menjava quatre canyamons al dia</i>	IV	Era molt poc menjador.

ACTIVITAT 26

En el Capítol I, Josep Romeu, l'amo, manté una conversa bastant formal, al seu despatx, amb Júlia. En el Capítol VIII, les converses entre els dos personatges són més informals:

- a) Assenyala, tot extraient-ne exemples, les diferències de registre que trobes entre aquests textos.
- b) Explica quins factors influeixen en l'elecció d'un nivell de formalitat determinat.

ACTIVITAT 27

En el viatge de noces de Júlia i Josep Romeu (Capítol VIII), la protagonista fa una al·lusió a la parla dels barcelonins: «A Barcelona parlaven com ells, però acabant amb *u* les paraules que acabaven en *o*, i menjant-se els finals». Busca informació en el teu llibre de text o demana orientació al teu professor i fes les activitats següents:

- a) Explica a quines característiques del català oriental o del central deu fer referència aquesta observació i afig-ne altres.
- b) Busca exemples propis de la parla d'Alcoi, que reflecteix la novel·la d'una manera bastant aproximada, i comenta quines característiques hi trobes del dialecte valencià.

ACTIVITAT 28

En el Capítol V, Júlia sent per boca de les treballadores de la fàbrica «un cant improvisat, compost de sobte. Era una cançó de mofa i de menyspreu».

- a) Analitza la mètrica i les rimes de les cinc estrofes cantades.
- b) Raona si es tracta de textos espontanis o de certa elaboració literària.

ACTIVITAT 29

La descripció és, en aquesta novel·la, molt més escassa que la narració i el diàleg, sobretot perquè l'autora ens mostra com són els personatges per la manera d'actuar (descripció conductista). Així, en el primer capítol, deduïm com és Júlia i com va vestida perquè assistim a l'acció de vestir-se.

- a) Fes una descripció tradicional d'aquest personatge.
- b) Explica quines són les estructures i els recursos de les descripcions, tot extraient-ne exemples del text que, a l'inici del Capítol VII, descriu la senyora Dolors a la manera tradicional.

ACTIVITAT 30

En el Capítol X, Júlia descobreix una carta del general Velarde i una altra de la senyora Dolors amb la llista de denunciats per la Revolució del Petroli. Explica en termes sociolingüístics, o d'història de la llengua, per què s'hi usa el castellà, com a llengua vehicular.

D. PROPOSTES COMPLEMENTÀRIES DE CREACIÓ

ACTIVITAT 31

Escriu una ressenya sobre *Júlia* perquè siga publicada en la revista del teu centre.

ACTIVITAT 32

Redacta una notícia de periòdic, datada el dia després de la mort de Pelletes, tot explicant la Revolució del Petroli. L'estructura del text ha de ser completa, amb titular, *lead*, peu de foto, etc. Pots extraure dades concretes sobre els esdeveniments del Capítol II i de la Introducció.

ACTIVITAT 33

En el Capítol I, i al llarg de tota la novel·la, es poden observar les condicions laborals dels obrers de les fàbriques alcoianes: fred a l'hivern, situacions sanitàries precàries, sous baixos... Escriu a un periòdic una carta de protesta denunciant els fets, tot posant-te en el paper d'un treballador o treballadora.

ACTIVITAT 34

En la novel·la hi ha molta informació sobre la situació de la dona en la societat de l'època (la dona treballadora, l'accés a la direcció d'empreses, la sexualitat...).

- a) Prepareu, en grups menuts, una exposició oral a classe sobre aquest tema.
- b) Elaboreu un mapa conceptual com a material de suport per a la vostra exposició.
- c) Plantegeu després als companys alguns suggeriments per debatre aspectes al voltant d'aquesta situació històrica, tot comparant-la amb la situació actual.

ACTIVITAT 35

En grups, escriviu una estrofa satírica de quatre versos, seguint l'estil de les improvisades per les obreres de la novel·la, dedicada a cadascun dels personatges de la família de Júlia, tant carnal com política.

ACTIVITAT 36

En el Capítol V, Júlia ho passa molt malament en sentir-se humiliada per les cançons de les seues companyes de treball. En arribar a casa esclata en un plor. Escriu el full imaginari d'aquell dia en el diari de Júlia.

ACTIVITAT 37

En el Capítol VII, Júlia es queda a sopar a casa del senyor Romeu amb els fills i la sogra. Mengen un pollastre «que es veu que estava cuit en vinagre, i portava una pasta dolça, al voltant, que feia gust de castanyes».

- a) Escriu el menú del sopar.
- b) Llig el fragment a algun membre de la teua família o conegut que sàpia cuinar perquè et suggerisca com es podria elaborar aquest plat. Escriu-ne la recepta.